Çok Engelli Görmeyen Çocuklar ?çin Söz Öncesi ?leti?im Becerileri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çok Engelli Görmeyen Çocuklar ?çin Söz Öncesi ?leti?im Becerileri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19262

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çok Engelli Görmeyen Çocuklar ?çin Söz Öncesi ?leti?im Becerileri Ölçe?i (ÇEGSÖ?BÖ), çok engelli ve görme yetersizli?i bulunan çocuklar?n erken geli?im dönemlerindeki söz öncesi ileti?im becerilerini sistematik olarak de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir ölçektir. Emine Ayy?ld?z taraf?ndan 2012 y?l?nda doktora tezi kapsam?nda geli?tirilen bu araç, hedef popülasyonun davran?? düzenleme, sosyal etkile?im ve ortak dikkat gibi kritik alanlardaki yeterliliklerini saptamay? hedefler. Ölçek toplam 17 maddeden ve 3 alt boyuttan olu?maktad?r. Geli?tirme sürecinde yap? geçerli?i, ay?rt edici geçerlik ve iç tutarl?l?k güvenirli?i gibi kapsaml? psikometrik analizler yap?lm??t?r.

Bu ölçek, özel e?itim alan?nda çal??an uzmanlara, çok engelli ve görme yetersizli?i olan çocuklar?n bireyselle?tirilmi? e?itim programlar?n?n (BEP) haz?rlanmas?nda ve ileti?imsel geli?imlerinin izlenmesinde bilimsel ve güvenilir bir araç sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Çok Engellilik, Görme Yetersizli?i, Söz Öncesi ?leti?im, ?leti?im Becerileri, Davran?? Düzenleme, Sosyal Etkile?im, Ortak Dikkat, Geli?tirme, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Emine AYYILDIZ

Amaç

Ölçe?in temel amac?, çok engelli ve görme yetersizli?i olan çocuklar?n erken dönem söz öncesi ileti?im yeteneklerini ölçmek ve bu yeteneklerin geli?im düzeylerini belirlemektir. Bu özel popülasyonun ileti?imsel ihtiyaçlar?n? do?ru bir ?ekilde tespit etmek, erken müdahale ve özel e?itim hizmetlerinin etkinli?ini art?rmak için hayati öneme sahiptir.

Ölçek, klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. Elde edilen veriler, çocuklar?n hangi ileti?im alt boyutlar?nda güçlü veya zay?f olduklar?n? göstererek, e?itimcilerin ve terapistlerin hedefe yönelik müdahale stratejileri geli?tirmesine olanak tan?r.

Yap?

ÇEGSÖ?BÖ, söz öncesi ileti?imin teorik temellerine dayanarak belirlenen üç temel alt boyutu ölçmektedir. Bu alt boyutlar, erken çocukluk dönemindeki ileti?imsel davran??lar?n yap? ta?lar?n? temsil etmektedir. Ölçe?in alt boyutlar? ve madde say?lar? ?unlard?r:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Davran?? Düzenleme (5 madde): Çocu?un çevresindeki nesneleri ve olaylar? kontrol etme veya düzenleme amac?yla ileti?im kurma çabalar?.
Sosyal Etkile?im (9 madde): Çocu?un di?er insanlarla ili?ki kurma, duygular?n? payla?ma ve sosyal ba?lamda dikkat çekme çabalar?.
Ortak Dikkat (3 madde): Çocu?un bir nesne veya olay üzerine dikkatini, ileti?im partneriyle payla?ma becerisi.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, farkl? istatistiksel yöntemler kullan?larak kapsaml? bir ?ekilde incelenmi?tir. Yap? geçerli?ini belirlemek amac?yla, çal??maya kat?lan çok engelli görmeyen çocuk say?s?n?n (n:65) s?n?rl? olmas?na ra?men faktör analizi uygulanm??t?r.

Ölçek puanlar?n?n ili?kisel geçerli?ini de?erlendirmek için, çok engelli görmeyen çocuklar?n alt boyutlardan ve ölçe?in bütününden ald?klar? puanlar aras?ndaki ili?ki, ya?, e?itim alma y?l? ve engel say?s? gibi de?i?kenler aç?s?ndan Pearson Korelasyon Testi ile analiz edilmi?tir. Sa?l?kl? geli?im gösteren bebeklerin puanlar? ile ya? de?i?keni aras?ndaki ili?ki de yine Pearson Korelasyon Testi ile incelenmi?tir. Ayr?ca, e?itim alma süresi ve engel say?s?n?n ölçek puanlar? üzerindeki etkisini daha derinlemesine anlamak amac?yla hiyerar?ik regresyon analizi kullan?lm??t?r.

Ölçe?in yap? geçerli?ini destekleyici bir di?er ad?m olarak, çok engelli görmeyen çocuklar ile sa?l?kl? geli?im gösteren bebeklerden olu?an iki ayr? grubun kar??la?t?r?lmas? için Mann-Whitney U Testi kullan?lm??t?r. Ay?rt edici geçerlik ise, ölçekten en dü?ük puan? alan %27'lik grup ile en yüksek puan? alan %27'lik uç gruplar için madde ay?rt edicili?ini inceleyen t testi yap?larak sa?lanm??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar?, iç tutarl?l?k ve de?erlendiriciler aras? güvenirlik olmak üzere iki ana ba?l?kta toplanm??t?r. ?ç tutarl?l?k güvenirli?i, ölçek maddelerinin de?erlendirilmesi beklenen nitelikleri ne ölçüde homojen ve tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü belirlemek amac?yla Cronbach's Alpha katsay?lar? hesaplanarak bulunmu?tur.

De?erlendiriciler aras? güvenirlik, ölçe?in farkl? uygulay?c?lar taraf?ndan puanland???nda ne kadar tutarl? sonuçlar verdi?ini göstermektedir. Bu amaçla, ara?t?rmac? taraf?ndan puanlanan 65 uygulaman?n %30'unu (20 uygulama) temsil eden bir örneklem yans?z bir ?ekilde seçilerek, 63 alandan bir uzmana ba??ms?z puanlama için verilmi?tir. De?erlendiriciler aras? güvenirli?i belirlemede Cooper, Heron ve Heward (1987) taraf?ndan önerilen formül kullan?lm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek üzere s?n?rl? örneklem büyüklü?üne (n=65) ra?men gerçekle?tirilen faktör analizi sonucunda ölçek, teorik beklentilerle uyumlu olarak 3 alt boyutta toplanan 17 maddeden olu?mu?tur. Bu alt boyutlar, söz öncesi ileti?imin farkl? yönlerini temsil etmektedir ve ?unlard?r:

Davran?? Düzenleme (5 madde)
Sosyal Etkile?im (9 madde)
Ortak Dikkat (3 madde)

Bu faktör yap?s?, çok engelli görmeyen çocuklar?n ileti?im geli?imindeki temel bile?enleri ayr??t?rma konusunda ölçe?in potansiyelini göstermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme

Format: Gözlem veya Uzman De?erlendirmesi Temelli (Derecelendirme format? belirtilmemi?tir)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çok Engelli Görmeyen Çocuklar

Ya? Grubu: Söz öncesi ileti?im becerileri sergileyen çocuklar (Erken ya? grubu)

Popülasyon Detaylar?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?na 65 çok engelli görmeyen çocuk kat?lm??t?r.

Test Metodolojisi: Psikometrik analizler (Faktör Analizi, Pearson Korelasyon Testi, Mann-Whitney U Testi, Hiyerar?ik Regresyon Analizi, t testi, Cronbach's Alpha).

Anahtar Kelimeler

Çok Engellilik, Görme Yetersizli?i, Söz Öncesi ?leti?im, Davran?? Düzenleme, Sosyal Etkile?im, Geli?imsel De?erlendirme, Güvenirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilinmiyor

Kurumsal E-posta Adresi: ayyildizemine@yahoo.com

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yaz??ma Adresi: Marmara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul (Doktora tezinin yap?ld??? kurum)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2012

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir ve ticari kullan?m ko?ullar? için yazara ba?vurulmas? gerekmektedir. Yaz??ma e-postas? yukar?da belirtilmi?tir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: cok-engelli-gormeyen-cocuklar-icin-soz-oncesi-iletisim-becerileri-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Ayy?ld?z, E. (2012). *Çok Engelli Görmeyen Çocuklar ?çin Söz Öncesi ?leti?im Becerileri Ölçe?i'nin geli?tirilmesi* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (1987). Applied behavior analysis. Merrill Publishing Company.

Çok Engelli Görmeyen Çocuklar ?çin Söz Öncesi ?leti?im Becerileri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

3 alt boyut ve 17 madde

Davran?? düzenleme (5m)
Sosyal etkile?im (9m)
Ortak dikkat (3m)

ARABPSYCHOLOGY.COM